

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

SOROZAT –
KÉRDEZŐK, KÉTKEDŐK, KERESŐK

TUDÓS, FORRADALMÁR, SZABADÚSZÓ

Ki volt Old Shatterhand?

Xántus János élete olyan eseménydús, annyira kalandos volt, és annyi helyen játszódott, hogy egy hollywoodi film nem is lenne elég a bemutatására. A Netflix – ha magyar kézben lenne – valószínűleg egy egész sorozatot szánna neki.

- ◆ Erdélyi görög bevándorlók késői leszármazottjaként 1825-ben született Somogy vármegyében. A családja meglehetősen előkelő volt, apja Somogy főügyési posztjáig vitte. Fiatalemberként annak rendje és módja szerint Xántus János is kitanulta a jogot, és el is helyezkedett Kaposvár aljegyzőjeként. A szék azonban nem tudott megmelegedni alatta, mert amint kitört a forradalom 1848-ban, ő szinte azonnal jelentkezett nemzetőrnek. Huszonhárom évesen, abban a korban, amikor a hozzá hasonló mai fiatal emberek a diplomamunkájukra készülnek, ő a pákozdi csatában tüzerként harcolt Jellasics bán csapatai ellen.

Jó katona lehetett, mert többször is előléptették, és mire 1849 februárjában fogságba esett, már főhadnagyi rangban volt. Betegség, kórház és fogolytábor következett, majd a szülei közbenjárására végre szabadon engedték. János azonban még mindig makacszkodott: rögtön Prágába utazott, és magyar emigránsokkal bocsátkozott hazafias tárgyalásokba. Az akkor csúcsra járatott diktatúra ezt nem tűrte, ezért megint elfogták, ezúttal börtönbe került. Innen megszökött, és kezdetét vette egy utazásokkal teli életút.

AMERIKA MAGYAR VÁNDORA

Kezdetben menekült: egész Európán keresztülutazott, majd Londonban kötött ki, végül 1852-ben Amerikába hajózott. Bármiféle munkát elvállalt, amiért fizettek, meg kellett élnie valamiből. Aztán hamar talált magának állást: az épülőben lévő Saint Louis-i vasútvonal felmérési munkálataiban vett részt. Hamar kitanulta a mérnöki szakmát, és térképészeti felméréseket végzett, miközben barátságba került több indián törzssel. Ebben az időben már elfojthatatlan szenvedéllyel figyelte az élővilágot. Bejárta a prérit, és megkezdte azoknak a gyűjteményeknek a felhalmozását, amik később Magyarországon is híressé tették. Mindent tanulmányozott és összegyűjtött, ami élt, mozgott és Európában ismeretlennek számított.

Mivel eközben meg is kellett élni valamiből, változatos munkákat végzett: tanított például a New Orleans-i

egyetemen, majd szanitéc őrmester volt egy kansasi erődben. Mindenhol kereste az emigráns magyarok társaságát, Iowa államban például rátalált a magyarlakta New Buda településre is. Hatalmas területeken végzett térképészeti munkát, köztük az akkor még szinte ismeretlen vadonban, a Kaliforniai-félszigeten is.

ÁLLATKERT- ÉS MÚZEUMALAPÍTÓ

Eközben szünet nélkül küldözte a gyűjteményeit haza, Magyarországra, ahol komoly tiszteletet vívott ki magának. 1859-ben, távollétében választották a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjai közé, ő pedig Amerikában is egyre komolyabb pozíciókat töltött be: az amerikai polgárháború idején az északiak egészségügyi alakulatának főparancsnok-helyettese lett, később pedig mexikói konzullá nevezték ki.

Itt azonban be is fejeződött pályafutása a hivatalos világban, mert megint felhorgadt benne a forradalmi hevület, és összeszúrta a levét egy mexikói lázadócsoporthal. Diszkrétan eltávolították az állásából, és mivel az egészsége is meggyengült, hazajött Magyarországra.

Mire visszaérkezett, megint bejárta Európát, és különböző nagyvárosok állatkertjeit tanulmányozta. Itthon aztán felvetette, hogy Budapesten is jó lenne létrehozni egy ilyet, majd tevékeny részt is vállalt a városligeti állatkert létrehozásában, ő lett az intézmény első igazgatója.

Hatalmas utazásokat tett a Távol-Keleten egy osztrák-magyar expedícióval. Nemsokára azonban itt is gondot okozott hazafisága: az osztrák kutatók Bécsbe akarták küldeni az összegyűjtött mintákat, ezért Xántus saját szákállára folytatta az utat. Olyan tekintélyes gyűjteményt juttatott haza, hogy ebből alakult meg később a Néprajzi Múzeum.

Aztán egyszer csak véget ért ez a döbbenetes aktív, kompromisszumot nem ismerő szabad élet. Hatvankilenc éves korában, mint akkoriban olyan sokan, tüdőgyulladásban halt meg. Sírja a Fiumei úti sírkertben található, nevét általa felfedezett őszirózsák, kolibrik, gekkók, valamint más pikkelyes hüllők is viselik, és a budapesti Xántus János Két Tanítási Nyelvű Gimnázium is. De miért hívják az indiánregények rajongói Old Shatterhand Gimnáziumnak?

Xántus még hosszú évtizedekkel a halála után is tudott meglepetést okozni!

AZ INDIÁNREGÉNY HŐSE

Valamikor az 1970-es években német és angol források is előálltak egy első pillantásra hihetetlennek tűnő elmélettel. Állítólag Karl May, a Winnetou és más kalandregények német szerzője róla mintázta a világhírű prérihős, Old Shatterhand alakját.

Korábban azt feltételezték, hogy az író önmagáról mintázta hőst, mivel a regényből kiderül, hogy Old Shatterhand német származású, és eredetileg Charlie-nak hívták, ami nyilvánvaló utalás a Karl névre – de az egybeesések itt véget is érnek. Ha viszont Xántus Jánost helyettesítjük be Karl May helyére, akkor sokkal több gyanús azonosságot találunk. A még zöldfülű Charlie a Saint Louis-i vasútvonal felmérésével kezdi a vadnyugati karrierjét, szintén összeismerkedik számos indián törzssel, és bejárja a prérít. Ő is egyedi módon ötvözi magában a jellegzetesen intellektuális tudósfigurát a vadnyugati kalandor folyton úton lévő alakjával.

A legárukodóbb jel azonban egy fegyver, a híres amerikai Henry-karabély. Ez az ikonikus ismétlőpuska volt az amerikai polgárháború egy legfontosabb fegyvere, és a regénybeli Old Shatterhand is egy bizonyos Mr. Henryről kapja meg a fegyver egyik prototípusát. Sokak egyértelmű bizonyítékot látnak abban a leletben, ami Gödöllőn került elő néhány évvel ezelőtt. Egy amerikai gyártmányú Henry-karabély, a zárborító lemezébe pedig a John Xantus név volt belevéselve. A gyártmányt nem jelzi a puskacsövekbe általában belevéselt márkajel, de a rajongók ezt további bizonyítéknak veszik, mondván, hogy ez a Henry-karabély éppen úgy prototípus lehet, mint Old Shatterhandé. A fegyver a győri Xántus János Múzeum gyűjteményében található.

Egyes források szerint Karl May levélben kereste meg Xántus Jánost, és annak rendje-módja szerint engedélyt kért tőle, hogy róla mintázhassa meg a regénybeli figurát. Érdeemes lenne utánanézni, hogy ez a levél – ahogy a városi legenda állítja – valóban megvan-e Drezdában, a Karl May Múzeumban. May könnyedén hozzáférhetett a jönevű világutazó útleírásaihoz, valószínűleg ismerte is némelyiket. Észszerű is lett volna felhasználnia őket, hiszen ő maga csak jóval a regényei megjelenése után látogatott el az Egyesült Államokba. ♦

hirdetés

SZENT István RÁDIÓ
TELEFON: 36/ 510 610
E-MAIL: INFO@SZENTISTVANRADIO.HU
WWW.SZENTISTVANRADIO.HU

HALLGASSA RÁDIÓNKAT,
OLVASSA HÍREINKET
INTERNETEN!

HITTEL SZÓLUNK ÉRTÉKEKRŐL

EGER 91.8 MHz
MISKOLC 95.1 MHz
ENCS 95.4 MHz
GYŰNSYŐS 102.2 MHz
HATVAN 94.0 MHz
BÁTORALJAUJHELY 90.6 MHz
TOKAJ 101.8 MHz
TÖRÖKSZENTMIKLÓS 96.4 MHz

AZ EGERI FŐEGYHÁZMEGYE TELEVÍZIÓJA
HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉBŐL - SZENTMISÉK
ELŐADÁSOK - STÚDIÓBESZÉLGETÉSEK
FILMEK AZ EGERSZALÓKI
IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓRÓL
WWW.SZENTISTVANTV.HU

SZENT István TELEVÍZIÓ

6/19
2019. július 12.
2020. január 31.

SZUBJEKTÍV SUBJECTIVE

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM ÚJ SZERZEMÉNYEI A VÁRKERT BAZÁRBAN

VÁRKERT BAZÁR | TESTŐRPALOTA | 1013 BUDAPEST, Ybl Miklós tér 2.

TÁRLATVEZETÉSEK

2019. november 9., 15 óra

2019. november 21., 17 óra

2019. november 23., 15 óra

varkertbazar.hu

PLÁZS ÉS KUPOLA

Bár hivatalosan október a magyar festészet hónapja, november közepéig még látogatható a *Műcsarnok* ebből az alkalomból rendezett *Tiszta szívvel festeni* című tárlata. A négy életmű, illetve azok egy-egy részlete (*Kondor Attila, Konkoly Gyula, Lajta Gábor* és *Szotyori László*) több ponton is összekapcsolható, más jellegzetességeikben viszont gyökeresen eltérnek egymástól. A címet olvasva nehéz nem József Attila nevezetes költeményének nyers ösztönösségére asszociálnunk, holott a négy művész közül hárman is komoly elméleti megalapozottsággal alkotnak, amelyeket lehet, de nem érdemes figyelmen kívül hagyni.

◆ Mielőtt bárkit elriasztana a „filozofikus háttérrel súlyosított kortárs festészet”, szögezzük le: sok esetben kifejezetten dekoratív, figurális művekkel van dolgunk, igaz, gyakran elgondolkodtató, nyugtalanító (vagy éppen simogató) alkotások is ezek.

Ami az indíttatást illeti, Szotyori tömören és világosan fogalmaz: kizárólag az képzeti festésre, ami lenyűgözi. Ugyanakkor női aktjai, ragadozókat idéző fenyegető szépsége, a város vagy természeti táj harmóniája letagadhatatlan művészettörténeti utalásokat (például *Gauguin Tahitin* készült képeit), szimbolikus jelentéstartalmakat hív elő.

Lajta Gábor műtermi helyzeteket feldolgozó világa, szabálytalan képkivágásai szintén egy francia mester, *Edgar Degas* balerináinak köszönhetnek sokat. Az ő életműve, érdeklődése meglehetősen sokszínű, témái az absztrakt festésztől egészen az 1980-90-es évek underground művészvilágáig terjednek, kísérletezik a fényvel, a kompozícióval. E kiállításon látható *Az orosz-lán nyelve* c. ciklus pár darabja is, amely egy Budapesten tanuló külföldi diáklány felderítetlen tragédiájának, utolsó estéjének ismert jeleneteit dolgozza fel a történeti festészet hagyományainak felhasználásával.

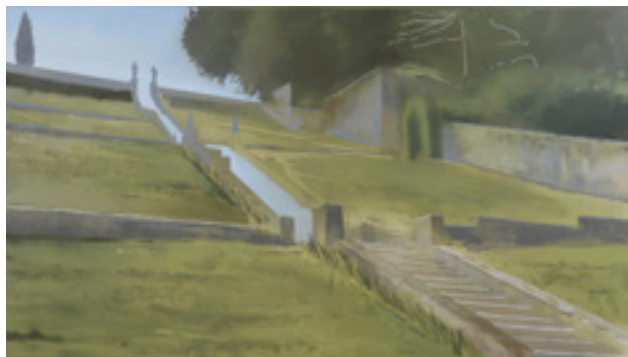
Konkoly Gyula a hazai avantgárd egyik markáns képviselőjeként külföldre távozott a „puha diktatúra” idején. Az utóbbi tíz év termését felvonultató termék mintha egy hatalmas zsúfolt tengerpartra dobnák a látogatót: nagyméretű képeken hamisítatlan strandjelenetek sorjáznak, szinte halljuk a zajokat, a jókedvet. A harsány színekkel, virtuóz elevenséggel megörökített „dolce vita” közepette a ruhátlan testeknek majdnem a pórusait is látjuk, az önreflexió nélküli életöröm giccséről akár a középkori pokolábrázolások is eszünkbe juthatnak...

Mínta e világ szöges ellentétének megalkotása lett volna a cél, Kondor Attila festészetét a könyvtárak, kupolák, klasszikus építészeti terek, felfelé(!) vezető lépcsők, gondozott kertek és vakító fehérségű antik márványszobrok időtlen szépsége jellemzi. Kondornál a kortárs városi táj is harmóniát hordoz. Zavarbaejtő precizitással alkot, de a tájak és enteriőrök mindig tartalmaznak valami szurreális elemet. A szobrok belülről fénylenek (vagy szoborkontúrú fényforrássá válnak), a kupola vízből emelkedik, egy könyv magától lapozódik... Az ember nélküli kompozíciók a spiritualitás iránt érdeklődő, a lét okát és célját kutató emberről beszélnek.

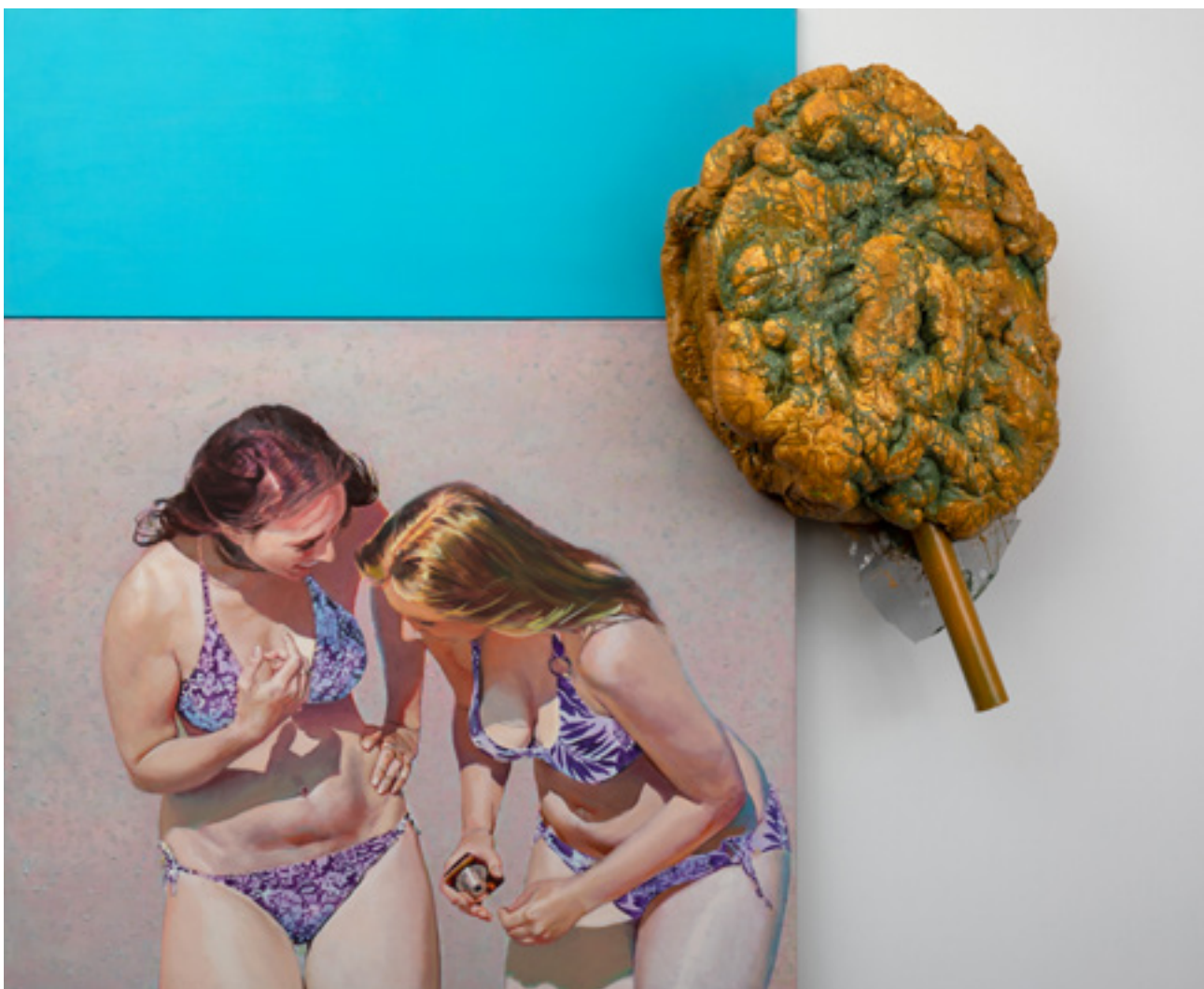
A látogatást itt érdemes kezdeni. És befejezni is. ◆

Kondor Attila, film still a Belső könyvtár c. animációs filmből, 2018

Kondor Attila, Kert, 2018

Konkoly Gyula: Kislányok a művészetről beszélgetnek / The Girls are Talking about Art, 2016

FINY PETRA:

A VIDÁM HENTESNŐ

- ◆ A vidám hentesnő részletesen elmesélte mindig
Hogyan pakolták ki testéből a méhét
A szülését követő műhiba miatt
Precízen megnevezte a művelethez használt orvosi eszközöket
És a mozdulatok lágyságát, keménységét
Gyorsuló és lassuló ritmusukat
Derűsen kitérve a hangokra is
Melyek a lágy és kemény,
gyors és lassú mozdulatokat kísérték
De mindezt olyan derűvel és magabiztossággal
Mintha nem is róla lett volna szó
Hanem mondjuk egy pulykáról
Egy karácsonyi, töltött pulykáról
Melynek előkészítése zajlik épp szavai által
És ő egy ínycsiklandozó receptet hadar el hamarjában
Rendszerint nagy zsíros melleit is megrázta a történet végén
Rátette őket a mérlegre
Majd a kért húst is, hogy azért a munka is haladjon
És mosolyogva közölte:
„Két kiló negyven”
Majd beletörölte kötényébe a kezét
Pont abban a magasságban
Ahol a méhének kellett volna lennie

Lackfi János

FELSÁL

Azt mondtam neki ott a hentespultnál, hogy milyen szép. Mármint hogy milyen szép a felsál, ami egyébként vicces is, miért hívnak felsálnak valamit, ezek szerint alsál is létezik, és vajon a marha ebbe bugyolálja a nyakát, ha hideg van, mert hát ugye, sál, erőltettem a szójátékot, mert láttam, hogy nem hatásos.

A hentesnő leheletnyi bajuszkája, amit kimondottan bájosnak találtam, meg sem rezdült, csak úgy odavetette, hogy ez a neve, és kész, nem nyitunk vitát, most akkor kérek vagy nem kérek, ne tartsam fel a sort.

Kértem felsálat, és egyben érdeklődtem is, hogy ezt vajon hogyan érdemes elkészíteni, hogy egészen ínycsiklandó költemény jöjjön létre, mert abban biztos vagyok, hogy a kisasszony fergetegesen főz, mind a tíz ujjukat megnyalhatják a vendégei, azzal nyeltem egy nagyot, el tudtam volna képzelni, hogy megnyalom a hentesnő mind a tíz ujját, de sajnos nem hívtott vendégségbe. Nem vagyok a konyha ördöge, röhögött fel rekedtesen és hurutosan, ezt külön észveszejtőnek találtam benne, gospelénekes-orgánum, szerelmes voltam a hangjába, ezer közül kihallottam a zsúfolt üzletben, nem volt nehéz dolgom, mert néha úgy felszárnyalt nyerítő röhögése, hogy mindenki halkabban kezdett el beszélni. Göngyölt húshoz szopták vinni, sztéket is csinálnak belőle, megtöltik, dinsztelik, vörösbomba áztatják, vadasan tálalják, aki amit szeret, uram. Zárta rövidre szinte katonásan.

Ezért a katonás karakánységért is rajongtam, nagyon el tudtam képzelni egy hatalmas, poros gyakorlóteret, ahol én vagyok az egyetlen közlegény, ő meg az érdes modorú kiképző őrmester, aki engem vegzál, csuklóztat, megaláz, csapdos egy lovaglóstorral, hogy csipkedjem magamat, lusta tetű, aki vagyok, utolsó nyomoronc, húzzam a belemet, fel az állványra, le az állványról, laposkúszás, be a szögcsdrót alá, ne kíméljem a rózsaszín malacbőrömet, mert kicserzi egy gumibottal úgy, hogy ülni se tudok majd. És én fűjtatva, kivörösödve, boldogan halnék halálnak halálával a förtelmes kánikulában.

Lemérte a húst, egy kiló huszonkettő, maradhat-e? Természetesen maradhat, vágtam rá kipirulva, mintha csak azt kérdezte volna, maradhat-e nálam ma estére, mert az utolsó busz is elment már, sebjaj, majd megágyazok magamnak a kanapén, nekem ott is jó lesz, és közben forgolódnék, nem tudnék elaludni a gondolattól, hogy ez a hatalmas test most abban az ágyban forgolódik, hempereg, amelyben én szoktam amúgy.

És bár némi időeltolódással, de mégis pont ugyanazon a helyen hever a testünk.

Amúgy meg ez az idill nélkülözött minden realitásalapot, lévén hogy erre a kérdésre: maradhat-e, anyukám miatt sor se kerülhetett volna, ő bőven az utolsó busz indulása előtt jelezne: vége a teasütizésnek és a vizitnek is egyszermind. Az ő lakása nem kupleráj, az ő fiacskája nem kuncsaft, lehet odébb állni. Ja, és azt az apróságot még ki is felejtettem, hogy gőzöm se volt, miképpen juthattunk volna el odáig Piroskával (ez a név állt a táblácskáján, Pirinek, Pirónak szólították a régebbi, bizalmas vásárlók), hogy átlépje a lakásom küszöbét. Pontosabban anyám lakásának küszöbét. Mikor még csak áttételes kérdéseket se vagyok képes feltenni neki.

Megembereltem magam, és elfúló, de azért érthető hangon, tagoltan kijelentettem, hogy a hölgynek gyönyörű hangja van, nagyon tetszik. Vastagon felnyerített, ja, mert pasi voltam előző életemben, megmutassam a miccsodámat? Az is van, mukikám! A sorban többen felröhögtek mögöttem, én meg elpirultam, mert hogy is mondjam, ez valahogy egészen felizgatott. Nem mintha szerettem volna, hogy legyen neki olyanféléje, amit emlegetett, a gondolatra is kirázott a hideg, de mégiscsak a köpenye mögötti világra célzott, és ettől felforrta a vérem.

Sóhajtva megköszöntem az árut, és végső kétségbeesésemben megkockáztattam egy utolsó kérdést, vajon hosszú még a mai műszak, vagy lassan vége a napnak. Egy óra múlva jön értem a barátom, két méter és százhusz kiló, tiszta izom, súlyt emel a drága, ha gondolod, kicsifiú, megvárhatod, és lemeccselitek, kié legyek szőröstül-bőröstül. Felnevető vérpiros ajkát láttam hirtelen egész közletről, nem tudom, a rendszeres húsfogyasztástól vagy a kemény fizikai munkától ilyen kicsattanó, szinte elvesztem ennek a száznak a látványában, láttam, ahogy a nyelve hangokat formál, ahogy a hófehér, kicsit vámpiros fogsor nyálasan megcsillan.

Itt egy kicsi idő kiesett, és mikor magamhoz tértem, Piroska arca hajolt fölém, fekete szemében vidámság villant, na, már aggódtunk magáért, apuska, minden oké? Vérnyomása van vagy cukros? Amilyen kis tápos a csórikám, nem csodálkozom, hogy kimegy itt a vér a fejéből. Szaladjon haza, tolja be azt a felsálat, jót fog tenni, megerősödik tőle. Kifelé botorkáltam, mint a részeg, felkaromban örült módjára zsi bongott a vér, éppen ott, ahol Piroska vaskos markával megszorongatott, miközben talpra segített. ♦

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

Hogyan élünk, utazzunk, olvassunk okosan?

Három olyan kötetet ajánlunk olvasóinknak, amelyeket látszólag semmi sem köt össze, amelyek műfajukat tekintve teljesen különbözők, mégsem érezzük önkényesnek kiemelésüket a könyvtengerből, hiszen egyik mellett sem mehetünk el közömbösen.

◆ Az idén májusban Magyarországon is előadó (a Szent István-Bazilika előtt tolongtak a fiatalok, hogy hallják), világhírű kanadai klinikai pszichológus, egyetemi tanár

JORDAN B. PETERSON
„12 SZABÁLY AZ ÉLETHEZ. ÍGY KERÜLD EL A KÁOSZT!”

című vaskos kötete első pillantásra riasztja a gyakorlott olvasót. Annyi boldogságkalamuzt kiadtak már, annyi kókler meggazdagodott a földi paradicsomot, de legalábbis harmonikus, szép életet, sűrű tartó szerelmet ígérő tippgyűjteményekből, hogy köszöni, nem kér újabbat.

E sorok írója az ösztönös

elutasítás után akkor fogott gyanút, amikor egyre-másra egyetemisták, fiatal értelmiségiek kezében látta a könyvet, akik a fejcsóválást látva azt tanácsolták a Petersonban kétkedőknek, hogy nézzék meg legalább egy előadását, televíziós vitáját az interneten, kövessék egy ideig a Facebookon. Nos, Peterson valóban lenyűgöző előadó, vitapartner, rendkívül szuggesztív személyiség. Tudós, aki tud, és főként mer egyszerűen, közérthetően beszélni.

Jól ismeri a nagy világvallások tanítását, a világirodalom fontos műveit, denem rejtőzik el könyvek mögé, sokszor beszél személyes tapasztalatairól, barátairól, családjáról. Bátran szembehelyezkedik a kordivattal, korunk uralkodó eszméivel. Akkor került erős reflektorfénybe, amikor nyilvánosan tiltakozott a kanadai törvényhozás ellen, amely választhatóvá tette a személyes névmások használatát. Hogy tudniillik John lehet she, Mary he, vagy mindketten semleges neműek. Jordan B. Peterson magát klasszikus liberális gondolkodónak tartja (mint egykor Antall József), aki tiszteli az egyén szabad választását, mélyen elítél mindenfajta diktatúrát, jobb- és baloldalt egyaránt, nem hisz világmegváltó utópiákban.

Hogy milyen könyv a *12 szabály az élethez*? Ha túljutunk az első két fejezeten – bele kell rázódnai a professzor érvelésébe, stílusába, Horváth M. Zsanett fordításába – azon kapjuk magunkat, hogy nem tudjuk letenni, annyira világos és szórakoztató. A végeesség (halál) tudatában az ember nem lehet maradéktalanul boldog – vallja Peterson –, de okos döntésekkel elvelhetővé teheti az életet. Nézzük a tizenkét követendő szabályt: „Hasat be, mellet ki!; Segítsünk önmagunkon!; Barátkozzunk azzal, aki a javunkat akarja!; A saját múltunkhoz hasonlítsuk magunkat, ne a mások jelenéhez!; Ne hagyjuk, hogygyerekeink megutáltassák magukat velünk!; Tegyük rendet a magunk háza táján, mielőtt a világot kritizáljuk!;

Adjunk értelmet életünknek (megalkuvás helyett!); Mondjunk igazat – vagy legalábbis ne hazudjunk!; Gondoljuk azt, hogy a másik ember tud valamit, amit mi nem!; Fogalmazzunk pontosan!; Hagyjuk gördeszkázni a gyerekeket!; Simogassuk meg az utunkba kerülő macskákat! Mint látjuk, a komoly és a látszólag komolytalan, játékos felszólítások váltogatják egymást. Ez nem jelenti azt, hogy mondjuk a gördeszkázás és a macskasimogatás ürügyén ne mindennapi életünk legalapvetőbb kérdéseivel szembesülnénk.

A XXI. Század Kiadó, amely a több mint 400 oldalas könyvet megjelentette, a fülszövegben figyelmezteti az olvasót, hogy nehéz szerzőjével mindenben egyetérteni, de „ugyanakkor a könyv olyan vitathatatlan érték képvisel, mint a szólásszabadság és a véleménynyilvánítás joga”. Jordan B. Peterson sokszor provokál, többször is nagyon élesen fogalmaz (a család, a gyereknevelés, a genderelmélet kérdéseiben), hogy az olvasót állásfoglalásra készítse. Hagyjuk magunkat provokálni, hogy tisztábban lássuk önmagunkat, a világot, környezetünket és jövőnket.

(XXI. Század Kiadó, 2019., 4490 Ft)

PATAKI JÁNOS „ERDÉLY KINCSEI”

című remek könyve új, javított, bővített kiadásban került ismét az olvasó elé. A szerző eddigi sikeres köteteinek eredményeit összegzi itt, nyolcszáz saját fotóval, alapos történeti áttekintéssel, kultúrhistóriával, láttató erejű tájleírásokkal és nagyszerű tippekkel. Még az eltökélt Erdély-járók is találnak renge-

teg újdonságot, kicsi falvakban fellelhető templomokról, temetőkről, kastélyokról. A szerző helyismerete egyszerűen lenyűgöző, s mivel tökéletesen tisztában van a romániai viszonyokkal, azt is megosztja az olvasóval, hogyan juthat el kevéssé ismert településekre, kit kell megkérnie, hogy régi freskókat, kazettás mennyezeteket, kőfaragványokat lásson. Hol szállhat meg barangolás közben, hol kaphat ebédet, vacsorát.

Aki ezt a könyvet elolvassa, az nem néhány napra tervezi az erdélyi túrát, aki sokszor járt már ezen a vidéken, az pedig rájön, hogy bizony vissza kell mennie, mert alig látott valamit. Hátizsákos turistáknak sajnos nehéz ez a kötet (már a fotók miatt is), de indulás előtt érdemes kijegyzetelni, és pontos útitervet készíteni Pataki János tanácsai alapján.

(Fekete Sas Kiadó, 2019., 6640 Ft)

ANDREA DI ROBILANT „ŐSZ VELENCÉBEN”

című könyve nem útirajz, hanem a XX. század egyik leghíresebb írója, Ernest Hemingway kései szerelmének és utolsó éveinek krónikája. A negyedik feleségével Velencébe látogató Hemingway – akinek lába előtt hever a fél világ, akinek kézírataiért a legnevesebb kiadók versenyeznek és fizetnek csillagászati összegeket – véletlenül belebotlik

egy középiszkolás lányba, és halálosan beleszeret. *Adriana Ivancich* alakját sok-sok levél, novella, mese és „A folyón át a fák közé” című regény is megörökíti. A különös, éveken át tartó szerelemlről nemcsak az író és Adriana megnyilatkozásai tanúskodnak, hanem a bölcs negyedik feleség, Mary, továbbá a rokonok és barátok beszámolóí is. „Az öreg halász és a tenger” Nobel-díjas szerzője akkora sztár volt, hogy minden lépését számontartották.

Andrea di Robilant dokumentumregénye – *Getto Katalin* gondos fordításában – nemcsak a valószínűleg beteljesületlen szerelem története, amely új vonásokkal gazdagítja az író portréját, hanem izgalmas korrajz is a múlt század ötvenes éveiről, amikor a világ csodálatlalt figyelte a valódi teljesítményt felmutató hírességek minden lépését, sőt minden szavát is. Nincs ennek a felkavaró könyvnek erkölcsi tanulsága, csak szomorú vége. Ahogy az író, úgy később Adriana is önkezével vetett véget életének.

(Libri Kiadó, 2019., 3999 Ft) ♦

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

ELLEN-TEREMTÉS

- ◆ Az ember teremtése elszakítások és összekapcsolások sorozata volt. Isten elszakította a földtől, amikor az Adamából, a földből vett és megformált emberbe, Ádámba belé lehelte az élet leheletét – de új viszonyba kapcsolta vissza a földhöz a paranccsal: műveld és védelmezd! Majd elválasztotta az embert az állatvilágtól, amikor ráébresztette, hogy az állatok között nem található társat magának, mert ő más, mint az állat – de vissza is kapcsolta őt az állatvilághoz a vadász és a tenyésztő gazda új szerepében. Azután megalkotta a férfit és a nőt, amikor az eredetileg nem nélküli Ádámból kitepte a bordát, és asszonnyá formálta azt – de nyomban újból egymáshoz is kötötte őket a házasság szép kötelékével.

1
Mi törjük el, repesztjük ketté,
mi egyedül és mi magunk
azt, ami egy és oszthatatlan.

2
Utána azután
egy hosszú-hosszú életen keresztül
próbáljuk vakon, süketen, hiába
összefércelni a világ
makulátlan és eredendő szövetét.

3
Gyerekkorunkban meg kellene
halnunk,
tudásunk csúcán, alázatunk
magasan,
de tovább élünk, foltozgatva és
toldozgatva a jóvátehetlent.

4
Még jó, hogy elalhatunk
közbe-közbe
és utóljára.

*Pilinszky János:
Egy életen keresztül*

Amikor Isten elszakít valamit, egy korábbi és felülmúlható egységet, nyomban össze is kötöz, egyesíti az elszakítottakat egy magasabb rendben.

Az ember, a bűn utáni ember nem ilyen. Ő csak rombolni szeret. Például a szocializmus lerombolta a vallási és a polgári egyleteket. Az iparosítás felszámolta a faluközösségeket és velük a nagycsaládokat, városba kényszerítve az embereket, olyan betonodukba, ahol garantáltan nem fér el egy háromgenerációs család. A világ egy része hagyományellenességével szétszakítja, szembefordítja a generációkat, ma pedig a nemzeti közösségek eltörlésére készül. Az ember képes eltörni és kettérepesztetni mindent, ami a teremtés rendje, a Teremtő akarata szerint „egy és oszthatatlan” volna. Igen, mi tesszük ezt, ahogy Pilinszky a vers elején háromszorosan nyomatékosítja: „Mi törjük el... mi egyedül... mi magunk”. Tudjuk persze, hogy ez katasztrófa, próbáljuk is egész életünkben „összefércelni a világ makulátlan és eredendő szövetét”, csakhogy immár tudatlanok vagyunk ehhez. Úgyhogy „vakon, süketen”, így aztán természetesen „hiába” igyekszünk, világunk egyre jobban szétzilálódik. „Még jó”, írja a költő, hogy „közbe-közbe” megvannak az alvásidő szünetei ebben az örökös romboló és toldozó-foldozó lázas igyekezetben. És „még jó”, hogy van az utolsó, a nagy alvás, a halál. Mert ha az ember ilyen állapotában nyerne örök életet, akkor velem a rossz, a bűn, a rombolás nyerne örök életet. És Isten ezt nem engedheti meg. ◆

Hans Baldung Grien (1484–1545): Ádám. Olaj, hársfa, 208,5×83,5 cm, 1525; a Szépművészeti Múzeum gyűjteményében

Hans Baldung Grien (1484–1545): Éva. Olaj, hársfa, 208,5×83,5 cm, 1525; a Szépművészeti Múzeum gyűjteményében

SZÖVEG –
GERGELY-BAKA ILDIKÓ

KÉP –
LUKÁCS KORNÉLIA

Támogatott tartalom
EGYESÜLET

MŰTŐSNŐ ÉS SZUPERSZTÁR

Mi mindenhez értett egy kolozsvári arisztokrata hölgy?

A Carola Egyesület munkájának eredményeképpen ma már sok mindent tudunk Szilvássy Carola életéről: ápolónőként dolgozott a háború alatt, több mint 60 csecsemő életét mentette meg Nagyszebenben, mecénás volt, hegyet mászott, triplette bajnok volt, jótékonysági esteket szervezett. A közvélemény szerette a róla keringő, újra és újra elmesélt történeteket: a bárónő állítólag elérte, hogy *Bleriot*, a francia repülőgép-feltaláló elvigye őt egy körre a Vérmező felett, így ő lett az első magyar nő, aki repülőre ült. Szebeni Zsuzsanna színháztörténésszel – aki korábban tárlatot is rendezett Szilvássy Carola életéről – a nemrég megjelent „Kendőzetlen feljegyzések Kolozsvárról” című könyvről beszélgettünk.

◆ – Korábban már megjelent egy szakácskönyv az általa gyűjtött receptekkel, Marosi Ildikó az előszóban bemutatta az életútját. Én most nem a receptjeire és a korabeli vendéglátásra koncentráltam, hanem az ápolónői tevékenységére, illetve az irodalmi és színházi életben betöltött szerepére. Az I. világháborúban szakszerszámos ápolónőként dolgozott (ez műtősnőt jelentett). Az arisztokrata hölgyek között sokan voltak, akik segítettek a kórházakban, de Szilvássy Carola képzett ápolónő volt, és 10-12 órát dolgozott a műtőben. Ráadásul hadisírápolással is foglalkozott. A román betörés alatt pedig, amikor mindenki menekült Nagyszebenből, neki eszébe jutott, hogy az árvaházból ki kellene menekíteni a gyerekeket, mert róluk mindenki megfeledkezett a nagy káoszban. Bánffy Miklóssal és Bethlen Margittal több mint 60 csecsemőt mentettek meg.

A feljegyzésekből megtudtam, hogy színésznő akart lenni, és számos adottsága meg is volt hozzá, de sajnos raccsolt – ezért nem valósulhattak meg az ilyen jellegű tervei. Amatőr színjátszónál azért több volt, hiszen *Janovics Jenő* színpadán lépett fel, és a filmvászonon is kipróbálta magát. Úgy gondolom, hogy egy külön tanulmányt megérne az is, hogy miket olvasott. Nem azokat a könyveket, amelyeket a fiatal arisztokrata hölgyeknek szántak, hanem a korabeli gondolkodók legjelentősebb munkáit. Négy nyelven olvasott; ismerte az irodalmi újdonságokat; szerkesztette, lektorálta sok szerző szövegeit, például Szántó György, Bánffy Miklós és Bethlen Margit munkáit. Okos, lendületes, sportos nő volt, mecénatúrával is foglalkozott, illetve olyan munkát végzett, amelyet ma egyesületek, szociális és civil szervezetek végeznek. Pontosan tudta, hogy ha az erdélyi magyar íróknak estet szervez a Zeneművészeti Akadémián, akkor oda fontos pozícióban lévő embereket is meg kell hívnia (például a londoni és a román nagykövetet), mert ha nem így tesz, nem fog elindulni az erdélyi irodalom elismertetése.

Szebeni Zsuzsa

A kötetben tehát ezekről van szó, de még sok a feldolgozatlan anyag. Szeretnék majd egy külön összeállítást azokról az irodalmi alakokról, amelyeket az ő személye inspirált. Nagyon izgalmas, hogy például Kemény János vagy Kuncz Aladár milyenek látták őt.

– Szilvássy Carolának és férjének egy gyermeke született, aki sajnos hatévesen meghalt. Elképzelhető, hogy ez a tragédia arra ösztönözte őt, hogy még aktívabban folytassa jótékonsági munkáit?

– Igen, vannak feljegyzések, amelyek ezt igazolják. A gyermekük, Hubertus halála után gyerekkórházra kezdtek gyűjteni, ezt nagyon komolyan gondolták, sok pénz össze is gyűlt, de a projekt végül nem valósult meg. Egy óvodaátadásnak is volt a házigazdája, az egyik szobát az ő hozzájárulásával hozták létre – ő pedig kiterette a kisfia képét a falra. Ezen kívül többször szervezett nyaralást beteg gyerekeknek, és istápolta a Kolozsvárra kerülő fiatal cseléd lányokat.

– A Carola Egyesület milyen jellegű munkát végez?

– Olyan ügyeket igyekszünk felvállalni, amelyek egyrészt emlékmegőrzésnek számítanak, másrészt Szilvássy Carola életútjának szellemiségével összeegyeztethetők. Támogattunk már kiállítást, könyvkiadást, meseversenyt, elkészítettük a bárónő receptjeit egy jótékonsági est keretében. A sepsiszentgyörgyi Irisz Házban megnyitottuk a Carola Café, ahol megváltozott munkaképességűek szolgálnak fel – ez az első ilyen jellegű vendéglátóhely Romániában, és lehet, hogy franchise lesz belőle. Egyébként ebben a kávézóban látható állandó tárlatként a Szilvássy Carola-kiállításunk, és itt szoktunk programokat is szervezni. Az aradi vértanúk feleségeiről szóló kiállításunk negyedik éve vándorol, rengetegen látták már. Idén Benedek Eleknek állítottunk szobrot, kiadtuk a könyvet, és persze rengeteg tervünk van még. Gondolkodunk többek között azon is, hogy szervezzünk egy olyan estet, ahol báró Bornemissza Elemérné Szilvássy Carola és Augusta Paton receptjei szerint fogunk főzni. ♦

ÖSSZEÁLLÍTOTTA –
GERGELY-BAKA ILDIKÓ, FODOR KRISZTINA

SOROZAT –
KIMENŐ

NOVEMBER KIMENŐ

SZEGEDI JAZZ NAPOK

A város jazzélete 1979-85 között élénkült fel, amikor a rendszeres klubkoncertek mellett már világsztárok is felléptek Szegeden. Az idei programok a lengyel jazz két kiválósága, Bernard Maseli és Krzysztof Ścierański nyitja meg, majd a norvég Nils Petter Molvær ad koncertet. Őt az idén 75 éves Kőszegi Imre együttese követi Szandai Mátyással és Bacsó Kristóffal. Utánuk pedig Lajkó Félix lép fel.

Szeged, 2019. november 8–9.

Fotó: Bácsi Róbert

BUDAPESTI NEMZETKÖZI GITÁRFESTIVÁL

A hat éve életre hívott fesztivál a klasszikus gitárzene művészeit látja vendégül. Az idei évben a **David Russell**, angol gitárművész, **Manuel Barrueco**, a kubai-amerikai származású, lírai játékaról híres kiemelkedő gitárművész és **Paul O'Dette**, amerikai lantművész, karmester lépnek fel. Ez utóbbi művész így nyilatkozott a zenélésről:

„Emlékszem, amikor elkezdtem lantozni, az általános nézet a reneszánsz zenéről az volt, hogy egyfajta kifejezés előtti kor volt, hogy az emberek nem használtak dinamikát és különböző hangszíneket...[de] minél többet tanultunk, annál világosabbá vált, hogy mindezeket a kifejező eszközöket használták a 16. században is.” Minden vendégművész szólóestet ad, ezt megelőzően pedig mesterkurzust tart a Zeneakadémia egyik termében.

Budapest, Zeneakadémia, 2019. november 8–10.

TATAI VADLÚD SOKADALOM

A rendezvénynek helyszínt adó Öreg-tó különleges madár-pihenőhely. Részt vehetünk ornitológusok előadásán, lesz mesejáték, kvíz-show, távcsöves madárkeresés és számos más program is várja a családokat.

Tata, 2019. november 29–30.

TÁRSASJÁTÉKOK ÜNNEPE ÉS TÁRSASJÁTÉKVÁSÁR

Nyolcadik alkalommal rendezik meg a kétnapos fesztivált, ahol annyi társasjátékot próbálhatunk ki, amennyit csak szeretnénk. A rendezvényen jelen lesz szinte az összes magyar társasjáték-kiadó és forgalmazó, így a látogatók könnyebben eligazodhatnak a hatalmas kínálatban.

Budapest, Lurdy-ház, 2019. november 23–24.

HADIK ANDRÁS HAGYOMÁNYŐRZŐ JÓTÉKONYSÁGI BÁL

Szín pompás huszáregyenruhák, csillogó kardok, pörgő-forgó szoknyák, összezsúrolt borospoharak... ki ne szeretne ilyen hangulatban mulatni egy jót? Főleg, ha mindezt történelmi környezetben, az Országház látképével a háttérben teheti meg.

Ezt kínálja a kilencedik Hadik Bál. Az esemény programjában egyaránt helyet kapnak anyaországi néptáncosok, munkácsi fiatalok, hagyományőrző huszárbandériumok, a borozóban pedig hazai borászok termékeit kóstolhatják a vendégek.

Budapest, Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium, 2019. november 16.

KÉPMÁS-EST

HELYSZÍN: **VÁRKERT BAZÁR**, RENDEZVÉNYTEREM

1013 Budapest, Ybl Miklós tér 2–6.

HOGYAN KEZDJÜNK NEKI AZ EGYSZÜLŐS ÉLETNEK?

Hogy kezdhet új életet az egyedül maradt szülő és az elhagyott gyerek? Mit kell elengedni, feldolgozni és megmenteni? Hogyan lehet a hiányból újra teljes egész?

Az est folyamán jeleneteket láthatnak a Budapest Bábszínház **A csomótünder** című előadásából. Szereplő: Ellinger Edina, Rendező: Tengely Gábor

Vendégeink: **Ellinger Edina**, a Bábszínház igazgatóhelyettese, bábszínész, **Szónyi Lídia** pedagógiai szakpszichológus és **Léder László** pszichológus, az Apa Akadémia alapítója.

A beszélgetést **Szám Kati**, a Képmás főszerkesztője vezeti.

Időpont:

2019.
11.18.
HÉTFŐ

19 ÓRA

A RENDEZVÉNYEN VALÓ RÉSZVÉTEL (ELŐZETES VAGY HELYSZÍNI) REGISZTRÁCIÓHOZ KÖTÖTT. BELÉPŐ AZ AKTUÁLIS HAVI KÉPMÁS MAGAZIN, AMELY A HELYSZÍNIEN IS MEGVÁSÁROLHATÓ. ELŐFIZETŐINKNEK INGYENES. KÉRJÜK, HA REGISZTRÁL, ÍRJA A NEVE MELLÉ, HOGY ELŐFIZETŐ.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ +36/1/3651414
SZERKESZTOSEG@KEPMAS.HU

A korábbi Képmás-estekről YouTube csatornánkon összefoglalókat láthat: youtube.com/kepmas-magazin

RENDEZŐ:

KÖZREMŰKÖDŐ:

TÁMOGATÓ:

WORLD ROBOT OLYMPIAD

Magyarország elnyerte a XVI. World Robot Olympiad világversen rendezésének jogát, európai országgént először. A rendezvényen 60 országból közel 3000 tehetséges versenyzőt fognak vendégül látni, a verseny mindenki számára ingyenesen látogatható. A World Robot Olympiad™ (WRO™) egy nemzetközi robotépítési és -programozási verseny, amelynek célja, hogy a gyermekeket és fiatalokat közelebb hozza a természettudományos ismeretekhez, tantárgyakhoz, valamint ösztönözze őket a mérnöki, informatikai szakma választására. A felkészülés alatt a 2-3 fős csapatok egy csapatvezető segítségével közösen oldják meg az évente megújuló kihívásokat. A versenyeken az előzetesen megszerzett tudás alapján a csapattagoknak egyedül kell megoldani a feladatokat.

Győr, 2019. november 8–10.

ORSZÁGOS RAJZFILMÜNNEP

A vetítési programokat minden helyszínen maga állítja össze a klasszikus magyar rajzfilmekről napjaink sikerfilmjeiig terjedő kínálatból válogatva. Idén a Mézga család bemutatásának 50. évét ünnepelve a 85 éve született Nepp József-re emlékezik a Rajzfilmünnep. A magyar animáció egyik legsokoldalúbb zsenijének több egész estés filmje is szerepel ezért a programjában, a *Lúdas Matyitól Az Erdő kapitányán* vagy a *Gréti...!* (egy kutya feljegyzései)-n keresztül a *Hófehérig*, de lesz *Mézga* és *Bubó*-maraton, Nepp kisfilmösszeállítás, illetve válogatás a *Gusztáv-sorozatból*. Ezekon kívül látható lesz a *Ruben Brandt*, a *gyűjtő*, a *Lengemesék 2*, illetve a digitálisan felújított *Vízipók-csodapók*, a *Macskafogó* vagy *Szaffi* is.

Országosra több helyszínen, 2019. november 15–17.

Kép: Magyar Nemzeti Filmarchívum

KALAP (VARIÁCIÓK AGYMŰKÖDÉSRE)

Nem tudod kimondani, hogy elmebonbon? A társas érintkezés aknamezején sem éjjel, sem nappal nem bírsz átkelni? Netán kalapnak vagy baseball sapkának nézed a szeretteidet? Vagy hallottál már ilyesmiről, és ez aggaszt? Semmi gond. Van rá egy bohóctréfánk. A Nézőművészeti Kft. és a Manna közös produkciójában, Gyulay Eszter dramaturg, rendező új előadásában egy prozopagnóziás, egy afáziás, egy aspergeres egy Tourette zavaros ember szerepel.

Budapest, B32 Galéria és Kultúrtér, 2019. november 8. és 21.

Fotó: Ács István

RÖGTŐL SZÍVIG.

A KORINDA ZENEKAR LEMEZE: CSÁNGÓ, SZÉKELY ÉS ROMÁN NÉPZENE

Ajánlja: Gedai Eszter

A népzene tudatos őrzése ma már vitathatatlan érték. De hogyan lehet ezt a legeredményesebben tenni, úgy, hogy ne csak egy szűkebb kört szólítson meg, hanem egyre több ember szívében helyet találjon?

A Korinda tagjai olyan fiatal muzikusok, akik a hagyományok tiszta formájának továbbadására éreznek elhivatottságot, de nem félnek saját kreativitásukat beleadva a nagyközönség elé tárni. Elsősorban a moldvai csángók népzenejét játsszák, de a környező, velük szoros kölcsönhatásban élő románok és a keleti székelység hagyományait is bemutatják. Városi környezetben, Budapesten és Szegeden tanulták meg az egyes tájegységek zenéjét hitelesen játszani, de szükségét érezték, hogy moldvai gyűjtőutak alkalmával lessék el a játékmódot és itatódjanak át a hagyománnyal. Ebben is megmutatkozik szeretetük az autentikus népzene iránt, és így válnak szabad lelkületű, avatott tolmácsolóivá.

CD-jüket hallgatva jól megférnek egymás mellett a tánczene, a bujdosó énekek, a menyegzői szokásdallamok, a katonás dalok és a párválasztó dallamok; felerősítik egymás hangulatát. A koboz, a furulyás és az ütőgardon gyakori

használata a térség népzenejének jellegzetessége, egyfajta könnyedséget is adnak a hangzásnak.

Ajánlom a Korinda két budapesti lemezbemutató estjét, amelyet táncházzal zárnak **2019. november 12-én a Benczúr Házban és november 22-én az Eötvös10-ben, a Tázló klub** keretein belül.

További információk a zenekar közösségi oldalán:
<https://www.facebook.com/KorindaZenekar/>

KÉPMÁS-EST

HELYSZÍN: **HAGYOMÁNYOK HÁZA, ÁTRIUM**

1011 Budapest, Corvin tér 8.

MIT ÉR A ZENÉSZ, HA MAGYAR?

Hogyan lehet a zenei életben nyitottnak és egyéniségnek maradni, megélni a zenéből és megőrizni az örömét is? A küldetés és a brandépítés két külön út, vagy egymást erősítő ügyek? Mit tudnak adni egymásnak a zenei stílusok, és félteni kell-e a (világ)zenét az egysíkúságtól?

Ferenczi György Máté Péter-díjas zenésszel beszélgetünk minderről, és persze elsősorban róla. Eközben énekelni és zenélni is fog a közönségnek, ezúttal nem a Rackajammal vagy más megszokott formációban, hanem lányával, **Ferenczi Borával**.

A beszélgetést **Szám Kati**, a Képmás főszerkesztője vezeti.

A Képmás-est a Hagyományok Házával közös együttműködésben valósul meg.

Időpont:

2019.
11.06.
SZERDA

19 ÓRA

**A RENDEZVÉNYEN VALÓ RÉSZVÉTEL
ELŐZETES REGISZTRÁCIÓHOZ KÖTÖTT.
BELÉPŐ AZ AKTUÁLIS HAVI KÉPMÁS MAGAZIN,
AMELY A HELYSZÍNEEN IS MEGVÁSÁROLHATÓ.
ELŐFIZETŐINKNEK INGYENES. KÉRJÜK, HA REGISZTRÁL,
ÍRJA A NEVE MELLÉ, HOGY ELŐFIZETŐ.**

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ +36/1/3651414
SZERKESZTOSEG@KEPMAS.HU

Regisztrációjával hozzájárul, hogy a Képmás hírlevelet küldjön a regisztráció alkalmával használt e-mail címére. A hírlevélről bármikor leiratkozhat.

A korábbi Képmás-estekről YouTube csatornánkon
összefoglalókat láthat: youtube.com/kepmas-magazin

RENDEZŐ:

TÁMOGATÓ:

AJÁNDÉKUTALVÁNY KARÁCSONYRA!

www.hotelkapitany.hu

SÜMEG

sales@hotelkapitany.hu

Élmények ajándékba!

Ajándékozz

pihenést

kikapcsolódást

életre szóló élményt

Karácsonyra!

Tippünk Önnek:

SZILVESZTER A KAPITÁNYBAN!

Az ajándékvásárlás mellett gondoljon Magára és családjára is!
Búcsúztassa az Óévet és kezdje az Újat velünk a Kapitányban!

Fergeteges év végi partyval készülünk, lesz alkalom pihenésre,
középkori kalandokra, és az év egyik legnagyobb bulijára Szabó Ádámmal,
hajnalig tartó tánccal, ünnepi gálavacsorával, szórakoztató programokkal!

Foglalja le szobáját még ma! | www.hotelkapitany.hu/online-foglalas

SZÖVEG –
MIRTSE ÁRON zoológus

SOROZAT –
ÁLLATOK KÖZELRŐL

MEGNYÍLOTT A KUTYATÁR

„Harap utca három alatt megnyílt a kutyatár” – mondja a jól ismert gyermekvers. Ám a valóságban kutyabolt azóta sem létezik, tehát aki kutyát szeretne, annak magának kell megkeresnie. Kutyát beszerezni lehet nagyon egyszerű, és lehet nagyon bonyolult – attól függ, hogy mennyire tudatosan vág bele az ember.

- ♦ Van olyan eset, hogy a kutya egyszerűen csak szembejön. Rátalálunk az utcán, megakad rajta a szemünk, vagy az övé rajtunk. Megsajnáljuk vagy beleszeretünk... Vagy a szomszéd felajánlja, hogy ad egyet a tündéri kölyökkutyái közül, esetleg örököljük valakitől, mert nem akarjuk, hogy eltávozott hozzátartozóink szeretett kedvence menhelyen végezze. Ilyenkor nemigen van választási lehetőségünk, mint bízni az első látásra ébredt rokonszenvben, illetve abban, hogy ha már a sors egyszer így nekünk rendelte, akkor jól ki fogunk jönni egymással. Ha viszont ennél egy kicsit tudatosabban készülünk fel a kutyabeszerezésre, akkor érdemes mérlegelnünk néhány dolgot, tisztában lennünk az egyes megoldások előnyeivel és hátrányaival.

MIÉRT NEM KAPNI A BOLTBAN?

Olyan, hogy kutyabolt, nem létezik. Kölyökkutyát állatkereskedésben árulni Magyarországon szerencsére soha nem volt elterjedt szokás, de ma már tiltja is a törvény, nagyon helyesen. A kölyökkutya érzékeny kis állat, akit eleve természetellenesen korán szakítanak el az anyjától, hiszen a természetben a farkas még egyéves korában is a szülői farkával él, és csak később válik önállóvá. Ezzel szemben az ember a kiskutyákat jellemzően 6-12 hetes korukban választja el. Ekkor még pótmamára van szükségük, és az új gazdának ezt a szerepet is be kell töltenie, ami nagyon fontos alappillért képezi a kialakuló kapcsolatuknak. Ha az anyától való elválasztás és az új gazdához kerülés közé beékelődik egy bármilyen rövid, akár csak néhány napos vagy hetes időszak, amit a kis állat egy kereskedésben tölt, ahol nem tud személyhez kötődni, az jövátelhetlen károkat okoz a lelki világában.

TUDATOS TERVEZÉS

Kölyökkutyát tehát lehetőleg közvetlenül az anyja mellől kell hazavinni. Aki nem vágyik zsákbamacskára (bár ez itt képzavarnak tűnik), az fajtatiszta kölyköt vásárol, hiszen így körülbelül tudhatja, mire számíton: mekkorára fog megnőni a kedvence, milyen lesz a szőr-típusa, és nagyjából a vérmérséklete is behatárolható. Nem mindegy azonban, hogy hol, milyen körülmények között jön világra az a kölyök. A fajtatiszta kutyáknak meg kell felelniük bizonyos előírásoknak, amelyeket a fajtastandard tartalmaz. Annak érdekében, hogy ezek a tulajdonságok fennmaradjanak, a tenyésztőket kiállításon, tenészszezlén bírálják, minősítik. Emellett számos fajta sajnos különféle örökletes betegségekkel terhelt, ezeknek a kiszűrése érdekében a lelkiismeretes tenyésztők szűrővizsgálatokat végeztetnek el a kutyáikon. Ezek garanciát jelenthetnek arra, hogy nem kell majd az esetleges betegség miatt vagyonokat költeni az állatorvosra.

A TÖMEGTERMELÉS ÁRA

Mivel azonban a kiállítások és a szűrővizsgálatok költsége alaposan megemeli a komoly tenyésztők kölyökkutyáinak árát, megjelennek a szaporítók, akik látszólag ugyanolyan kölyökkutyákat kínálnak, töredékannyi pénzért. Hogyan csinálják? Úgy, hogy a tenyésztésre szánt egyedeket szűk helyen, gyakran pincékben, disznóólban, tyúkketrecben vagy más hasonló, kutyatartásra alkalmatlan helyiségekben tartják, olcsó, rossz minőségű táplálékkal etetik, a kutyák minősítésére, illetve az állatorvosi vizsgálatokra sem költenek, és természetesen származási lapot sem tudnak adni, sőt, egyre gyakrabban nem is fajtatiszta, hanem „uszkár jellegű” kiskutyákat kínálnak. Az eredmény első pillantásra búbajosnak tűnő kutyakölyök, kecsesgetően alacsony áron, amelyről azonban idővel kiderül, hogy talán köze sincs az adott fajtához, vagy olyan veleszületett betegségei kerülnek felszínre (sokszor csak egy vagy több éves korában), amelyek miatt az állatorvosi kezelése többbe kerül, mint egy megbízható helyről származó kölyök ára. ➤

A szaporítók a tenyésztésre szánt egyedeket szűk helyen, gyakran pincékben, disznóólban, tyűkktrecben vagy más hasonló, kutyatartásra alkalmatlan helyiségekben tartják.

SZEMÜNK FÉNYE ANYA LESZ

Valahol a kettő között helyezkednek el azok a hobbikutyatartók, akik egyetlen, kedvencként tartott szukájukat életében egyszer, esetleg kétszer befedtetik egy azonos fajtájú kannel. A nagy tenyésztők hajlamosak „leszaporítózni” őket is, mivel nem sokat törődnek a kiállítási díjakkal, és „tenyésztőnek” valóban nem mondhatók, hiszen nem rendelkeznek tudatos tenyésztési koncepcióval, és egyetlen szuka még nem tenyészet. Ám egykor a fajtatiszta kutyaszaporulat nagy részét az ilyen fedeztetések tették ki. Mivel ahhoz, hogy a kölykök törzskönyvezésre kerüljenek, legalább egyszeri minősítést igazolni kell, ez a fajta szaporítás nem kontrollálatlan, és bár talán nem produkál világgyőztes kiállítási csúcspéldányokat, a fajta genetikai változatosságához nagyban hozzájárul, nem beszélve arról, hogy az ilyen kölyökkutyák nem kennelboxban születnek és cseperednek (amely bár luxusketrec, de mégiscsak ketrec), hanem a gazda lakásában, ahol az első perctől kezdve emberi családban szocializálódnak.

KÍVÜL SZÉP – DE MI VAN BELÜL?

A fajtatiszta ebtenyésztés legnagyobb ellentmondása az, hogy a kiállításokon elsősorban (vagy kizárólag) a küllemet bírálják, a kutya belső tulajdonságaival, képességeivel, fajtára jellemző ösztöneivel nem sokat törődnek. Aki egy adott fajtának az eredeti tulajdonságait tartja fontosnak, az jobban teszi, ha nem show-, hanem munkavonalból választ kölyköt: olyat, akinek a szülei is teljesítettek már. Nem azért, mert a város közepén éppen arra volna szüksége, hogy a kutyája remekül tudjon juhokat terelni, vagy kiválóan helyt álljon egy vadászaton, hanem azért, mert az eredeti belső tulajdonságaikat megőrző kutyák általában kezelhetőbbek, együttműködőbbek, kiegyensúlyozottabbak, vagyis családi kedvencnek is jobban beválnak, mint azok, amelyeknek már a nagyszüleikkel szemben is az volt az egyetlen elvárás, hogy szépek legyenek.

AKIKNEK MÚLTJUK VAN

Kutyához jutni másodkézből is lehet. A menhelyeken számtalan jobb sorsra érdemes eb várja befogadóját: fiatalok és öregek, fajtatiszták és keverékek. Egy dolog közös bennük: mindannyiuknak előélete van, még a menhelyen született, egészen kicsi kölyköknek is. Az utcára került vemhes szukanak a magzatait már az anyaméhben súlyos pszichés károsodás érthette, ami miatt nem úgy fognak „működni”, mint a gondos kezek közt született kölykök. A menhelyről származó kutyák azoknak valók, akiknek nincs különösebb elvárásuk a kutyával kapcsolatban, és el tudják fogadni olyannak, amilyenné a korábbi élete során átélte élmények tették. Kisgyerek mellé, első kutyának meggondolandó, mert egy rossz élmény egy életre elveheti a kedvét a kutyatartástól. Lehet, hogy balhész állat lesz, notórius csavargó

vagy megrögzött verekedő, rossz szokásokkal, és az is lehet, hogy a világ leghálásabb teremtménye, akivel minden perc öröm. Menhelyről kutyát befogadni azonban mindenképpen nemes elhatározás, hiszen megmentünk egy életet. ♦

Amikor a kiskutyát hazavisszük, érdemes először is leülni vele a számára előkészített fekhelyre, ott eljátszozni egy kicsit, simogatni, amíg elalszik, és mellette maradni egy darabig. Így bevésődik neki az új gazda illata, valamint a biztonságot jelentő fekhely.

Még ma is tartja magát a hiedelem, amely szerint a keverék kutyák okosabbak, egészségesebbek, szívósabbak, mint a fajtatiszták. Ez azonban így nem igaz, legfőlegbb mentesek a beltenyésztésből származó örökletes betegségektől.

Az európai ebtenyésztés egészen napjainkig mereven elutasította a hibridizációt (fajtakeresztést), amely pedig a haszonállattartásban bevett gyakorlat. A tengerentúlon azonban egyre népszerűbbek a két különböző fajta tervszerű „házasításából” származó keverékek.

Ha családi kutyát szeretnénk, nem az a kölyök a legjobb választás, amelyik első látásra a legéletrevalóbbnak bizonyul. Ezek ugyanis a leginkább domináns természetű kutyák, akik a gazdájukkal is könnyen szembeszegülnek. Azt a kölyköt érdemes választani, amelyik nem félős ugyan, de ellenkezés nélkül hagyja magát hanyatt fektetni.

Ha menhelyről viszünk haza kutyát, érdemes előbb többször meglátogatni; ha van rá mód, elvinni sétálni; ismerkedni vele, nem első pillantásra dönten. Ha nem a megfelelő kutyát választjuk, és végül vissza kell vinni, az mindkét félnek nagy csalódás lesz!

KÉPMÁS Családi naptár

VIDÁM GRAFIKÁKKAL

RENDELJE MEG DECEMBER 10-IG
20% KEDVEZMÉNNYEL
A KEPMAS.HU/NAPTAR OLDALON!

1700 Ft helyett **1360 Ft***

*Postai küldésnél csomagolási és postaköltséget számolunk fel.

SZÖVEG –
FUTÓ ISTVÁN

SOROZAT –
LEZSER

NAGYAPÁD BEZZEG!

Mindig azt mondogatták, hogy bezzeg a nagyapád a vasszőget is megette ennyi meg annyi éves korában. Én ezt sosem értettem, mert nyilván én még sehol sem voltam, amikor a nagyapám ennyi meg annyi éves volt, de még csak az anyukám sem volt még sehol, vagy, ha volt is, hát még ő sem emlékezhetett erre.

- ◆ Nem kérdeztem anyukámat erről, őszintén szólva nem is nagyon mertem volna előhozakodni ezzel a konkrét vasszőg-evés dologgal. Azzal, hogy tényleg-e, meg hogy akkor tulajdonképpen hogyan is ette a nagyapa azokat a vasszőgeket. De azért arra nagyon is kíváncsi voltam, hogy csak a vasszőget ette-e a nagyapa, vagy esetleg fogyasztott réz-, bronz- vagy palaszőget például, vagy kizárólag a vasat? Lehet, hogy csak azt szerette?

Szerette-e egyáltalán, vagy egyszerűen csak az volt otthon és ha nem talált a fiókban semmiféle édességet és ha meg már volt otthon vasszőg, hát megette jóízűen.

Lehet, hogy nem is jóízűen ette, csak úgy tessék-lássék módon, pontosan úgy, ahogyan én eszem a sóskát (vagy a spenótot, ezeket mindig keverem), amiben szintén sok a vas?

Valamiért ez a vas nagyon fontos volt a nagyanyámnak. Folyton ezt hajtogatta, hogy egyem meg szépen (a sóskát vagy a spenótot, ezt sosem tudom), mert igenis finom és egészséges, ráadásul tele van vassal. És azon tűnődtem, hogy azért a nagyapa egy jellem volt már ennyi meg annyi éves korában, nem vacakolt azzal a gusztustalan zöld péppel, hanem megette a szőget, letudva ezzel a vasbevételre vonatkozó elvárásokat, amelyeket nyilvánvalóan vele szemben is támasztottak az ő felmenői.

Így hát én is szemügyre vettem a fészkerben a különféle vasszőgeket, és háát, tudja fene, nekem valahogy nem volt gusztusom egyikhez sem. Arra gondoltam, hogy esetleg, de csak esetleg a fényesekből tudnék enni, ha muszáj, de csak a kisebb méretekből, persze azt is csak akkor, ha többé már nem kellene ennem sóskát (vagy a spenótot, ezt sosem tudom).

Még emlékszem nagyapa műfogsorára is, én igazából már úgy ismertem őt, hogy műfogsora volt. Sajnáltam is érte, mert biztosra vettem, hogy a szőgevés miatt veszítette el a saját fogait. Ez esetben a magam részéről a vasszőg helyett mégis a sóskára szavaznék. Vagy a spenótra, ezt sosem tudom. ◆

AJÁNDÉKOZZON KÉPMÁST KARÁCSONYRA!

AJÁNDÉKOZZA MEG ISMERŐSÉT VAGY SAJÁT MAGÁT A KÉPMÁS MAGAZIN ÉVES ELŐFIZETÉSÉVEL ÉS VEGYEN RÉSZT KARÁCSONYI AJÁNDÉKSORSOLÁSUNKBAN!

ÉVES ELŐFIZETÉS (12 LAPSZÁM, MINDEN HÓNAPBAN MEGJELNIK): **6 900 FT**

VÁLASZTHATJA A TÁMOGATÓI ELŐFIZETÉST IS, AMELLYEL HOZZÁJÁRUL A KÉPMÁS-MAGAZIN FENNTARTÁSÁHOZ.
ENNEK DÍJA EGY ÉVRE: 12 000 FT

NYEREMÉNYEK A KÉPMÁS-ELŐFIZETÉS MELLÉ:

200 SZERENCÉS ELŐFIZETŐNK PÁROS BELÉPŐT KAP AZ ERKEL SZÍNHÁZ KÖVETKEZŐ KÉT ELŐADÁSÁRA:

2020.03.12. 19 óra Michael Messerer / Alexander Krein: **LAURENCIA**, 2020.04.17. 19 óra Pietro Mascagni: **MESSA DI GLORIA; PARASZTBECSÜLET**

Fotó: Nagy Attila

Fotó: Pályi Zsófia

*egy nyertes előfizetés
4 db jegyért jelent

EGY-EGY SZERENCÉS ELŐFIZETŐNK CSALÁDI PIHENÉST NYER AZ ALSÓPÁHOKI KOLPING HOTELBE (2 felnőtt és 2 gyermek részére), VAGY PÁROS PIHENÉST A SÜMEGI HOTEL KAPITÁNYBA.

Az akció a 2019. október 28-tól 2020. január 15-ig bankszámlánkra beérkezett vagy csekken (készpénzátutalási megbízás nyomtatvány), illetve készpénzben kiegyenlített nyomtatott, belföldre postázott, a normál és a különböző kedvezményekkel csökkentett Képmás-előfizetésekre érvényes!
A nyerteseket értesítjük és a nevüket 2020. február 1-én honlapunkon közöljük.

Fizessen elő könnyen és gyorsan online: www.kepmas.hu/elofizetes

Az ÁSZF és az adatvédelmi tájékoztató a játék szabályzatával azonos helyen található a www.kepmas.hu oldalon.

Képmás 2002 Kft. 1012 Bp. Logodi u. 44./d alagsor 1. - BEJÁRAT a Bugát lépcső felől - Tel: +36 1 3651414
Ha előfizetéssel kapcsolatos kérdése van, írjon az elofizetes@kepmas.hu-ra!

WWW.KEPMAS.HU

2A FÉD

SZABÓ BALÁZS

„PORKOLÁB TAMÁS A ZENEIPARBAN A QUIMBY ZENEKAR FÉNYTECHNIKUSAKÉNT ISMERT, MELLETTE AZ AGENOR CIVIL ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETET VEZETI ÉS RENGETEGET TESZ AZ ÁLLATOK MEGMENTÉSÉÉRT. VÁLLALÁSÁT KITARTÓAN, BECSÜLETTEL, CSENDEN VÉGZI, AHOGY A LEGTÖBB CIVIL SZERVEZET ITTHON – RÁJUK IS SZERETNÉM FELHÍVNI A FIGYELMET.”